

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ทางเลือกของผู้ป่วยที่รับบริการจากโรงพยาบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ในบทนี้จะกล่าวถึงขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา สถานที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาในการดำเนินการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ทางเลือกของผู้ป่วยที่รับบริการจากโรงพยาบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ในรูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยศึกษาจากผู้ที่มารับบริการจากโรงพยาบาลที่ให้บริการด้านการแพทย์ทางเลือก จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ศรีบุรินทร์ และโรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช โดยมีขอบเขตประชากร ขนาดตัวอย่าง และขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

ขอบเขตประชากรและขนาดตัวอย่าง

ประชากรที่จะทำการศึกษา คือ ผู้ป่วยที่รับบริการด้านการแพทย์ทางเลือกจากโรงพยาบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 3 แห่ง ได้แก่ 1) แผนกแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ 2) ศูนย์กายภาพบำบัดและนวดแผนไทย โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ศรีบุรินทร์ และ 3) แผนกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช จำนวนทั้งสิ้น 7,322 คน (ข้อมูลสถิติบันทึกจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับบริการการแพทย์ทางเลือก ระหว่างวันที่ 1 ม.ค. - 31 ธ.ค. 2548) จากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Herbert Askin and Ramond R.Colton (นราศรี ไวนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี, 2542 : 103) จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% คือ 303 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงพยาบาล คำนวณได้จาก ผลคูณของจำนวนตัวอย่างที่จะศึกษาทั้งหมด กับสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละโรงพยาบาลต่อจำนวนประชากรทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจากโรงพยาบาล
ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

โรงพยาบาล	ประเภทของ โรงพยาบาล	จำนวนประชากร (คน)*	สัดส่วน ร้อยละ	จำนวน ตัวอย่าง (คน)
1. โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์	รัฐบาล	3,108	42.45	128
2. โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ศรีบุรินทร์	เอกชน	3,062	41.82	127
3. โรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช	รัฐบาล	1,152	15.73	48
รวม		7,322	100.00	303

* ที่มา : ข้อมูลสถิติบันทึกจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับบริการการแพทย์ทางเลือก ระหว่างวันที่ 1 ม.ค. - 31 ธ.ค. 2548

ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษานี้จะศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ทางเลือกของผู้ป่วย ที่รับบริการจากโรงพยาบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมผู้ป่วย ด้วยการค้นหาลักษณะพฤติกรรม ได้แก่ ลักษณะของผู้ป่วย สิ่งที่ผู้ป่วยต้องการจากการเข้ารับบริการ วัตถุประสงค์ในการใช้บริการ บทบาทของกลุ่มต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ โอกาสในการใช้บริการ ช่องทางหรือแหล่งที่ไปใช้บริการ เหน้ในการเลือกสถานที่ให้บริการ และความรู้สึกต่อคุณภาพภายหลังจากใช้บริการ ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการแพทย์ทางเลือก ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์บริการ การกำหนดราคาบริการ การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล หลักฐานทางกายภาพ และกระบวนการ รวมถึงศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้บริการการแพทย์ทางเลือกของผู้ป่วย

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม สอบถามกลุ่มตัวอย่าง 303 คน ซึ่งเป็นผู้ป่วยที่ใช้บริการการแพทย์ทางเลือกจากโรงพยาบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยใช้ในการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาล 3 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ศรีบุรินทร์ และโรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช หลังจากได้รับอนุญาตจากโรงพยาบาล ผู้ศึกษาและผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 คน นำแบบสอบถามไปยังโรงพยาบาลเพื่อสอบถามผู้รับบริการการแพทย์ทางเลือก โดยชี้แจงผู้รับบริการให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม ทั้งนี้ มีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในช่วง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 - มีนาคม พ.ศ. 2550

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมโดยการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารอื่นๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบ สอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ทางเลือกของผู้ป่วยที่รับบริการจากโรงพยาบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ทางเลือก เป็นคำถามแบบเลือกตอบ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของผู้ป่วย สิ่ง que ผู้ป่วยต้องการจากการเข้ารับบริการ วัตถุประสงค์ในการใช้บริการ บทบาทของกลุ่มต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ โอกาสในการใช้บริการ ช่องทางหรือแหล่งที่ไปใช้บริการ เกณฑ์ในการเลือกสถานที่ให้บริการ และความรู้สึกต่อคุณภาพภายหลังจากใช้บริการ

2.2 ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ การแพทย์ทางเลือก เป็นแบบสอบถามแบบให้คะแนนความสำคัญ (Importance Scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการแพทย์ทางเลือก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์บริการ การกำหนดราคาบริการ การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล หลักฐานทางกายภาพ และกระบวนการ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้บริการการแพทย์ทางเลือกของผู้ป่วยที่รับบริการจากโรงพยาบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย

3.1 ข้อมูลการพบปัญหาจากการใช้บริการการแพทย์ทางเลือก เป็นคำถามแบบเลือกตอบ โดยให้เลือกว่าพบปัญหาจากการใช้บริการหรือไม่ หากพบปัญหา ปัญหานั้นอยู่ในระดับใด

3.2 ข้อมูลข้อเสนอแนะต่อการให้บริการการแพทย์ทางเลือก เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตอนที่ 1) และ ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ทางเลือก (ตอนที่ 2.1) เป็นคำถามแบบเลือกตอบ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

คำถามเรื่องเกณฑ์ในการเลือกสถานที่ให้บริการด้านการแพทย์ทางเลือก (ข้อที่ 12) และเรื่องบริการการแพทย์ทางเลือกที่ผู้ป่วยเคยใช้บริการ (ข้อที่ 14) ในแบบสอบถามเป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามเรียงอันดับเกณฑ์ในการเลือกสถานที่ให้บริการด้านการแพทย์ทางเลือกที่สำคัญ 3 อันดับแรก และเรียงอันดับประเภทของบริการการแพทย์ทางเลือกที่ใช้บริการเป็นประจำ 3 อันดับแรก การวิเคราะห์ใช้ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (กฤษชาติ เวชสาร, 2545) โดยมีเกณฑ์การกำหนดคะแนนถ่วงน้ำหนัก ดังนี้

อันดับหนึ่ง	ให้น้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน
อันดับสอง	ให้น้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน
อันดับสาม	ให้น้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

โดยคะแนนถ่วงน้ำหนักรวมเท่ากับ $3 + 2 + 1 = 6$ คะแนน และให้การคำนวณค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักคำนวณจากผลรวมของความถี่ในแต่ละอันดับ คูณกับคะแนนถ่วงน้ำหนักของอันดับนั้นๆ แล้วหารด้วยคะแนนถ่วงน้ำหนักรวม

2. คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ การแพทย์ทางเลือก (ตอนที่ 2.2) เป็นคำถามแบบให้คะแนนความสำคัญ 5 ระดับ วิเคราะห์โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย มีเกณฑ์การให้ คะแนนและเกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

มากที่สุด	ให้คะแนน	5
มาก	ให้คะแนน	4
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
น้อย	ให้คะแนน	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

เกณฑ์การแปลความหมาย

<u>ช่วงคะแนน</u>	<u>มีผลในระดับ</u>
4.50 – 5.00	สำคัญมากที่สุด
3.50 – 4.49	สำคัญมาก
2.50 – 3.49	สำคัญปานกลาง
1.50 – 2.49	สำคัญน้อย
1.00 – 1.49	สำคัญน้อยที่สุด

3. คำถามเกี่ยวกับการพบปัญหาจากการใช้บริการการแพทย์ทางเลือก (ตอนที่ 3.1) เป็น คำถามแบบเลือกตอบ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

4. คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการให้บริการการแพทย์ทางเลือก (ตอนที่ 3.2) เป็น คำถามแบบปลายเปิด วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงบรรยายแล้วสรุปประเด็น

สถานที่ใช้ในการดำเนินงานศึกษาและรวบรวมข้อมูล

สถานที่ซึ่งใช้ในการดำเนินงานศึกษาและรวบรวมข้อมูล ได้แก่ โรงพยาบาลที่ให้บริการด้านการแพทย์ทางเลือก ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งสิ้น 3 แห่ง ประกอบด้วย

- 1) แผนกแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์
- 2) ศูนย์กายภาพบำบัดและนวดแผนไทย โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ศรีบุรินทร์
- 3) แผนกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช

รวมถึงคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้ใช้เวลา 9 เดือน ตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved